PENTICOSTAL

Confesiune creştină neoprotestantă apărută în SUA la începutul secolului al XX-lea, prin desprinderea din mişcările de sfinţire apărute în cadrul metodismului. Diferenţa principală faţă de celelalte confesiuni neoprotestante este credinţa că Dumnezeu Duhul Sfânt se manifestă în zilele noastre în mod similar cu perioada apostolică descrisă în Sfânta Scriptură. Astfel, se consideră că semnul vizibil al botezului în Duhul Sfânt este glosolalia (Faptele Apostolilor 2, 4-12; 10, 44-47; 19, 6-7; 1 Corinteni 14, 18-19;) şi că harismele despre care vorbeşte apostolul Pavel în 1 Corinteni 12, 1-11 (darurile înţelepciunii, cunoştinţei, credinţei, vindecărilor, minunilor, profeţiei, deosebirii duhurilor, vorbirii în diferite limbi şi interpretării limbilor) se manifestă şi astăzi pentru zidirea spirituală a Bisericii.

Despre locul şi anul în care au apărut primii p. în România există mai multe păreri. Potrivit unor opinii recente penticostalismul ar fi fost prezent în 1915 la Surducul Mic din jud. Timiş sau în 1918 la Vicovul de Sus din jud. Suceava. Informaţii mai certe avem despre existenţa unor credincioşi p. între saşii din jud. Sibiu, în localităţile Dârlos şi Curciu, prin anii 1919-1921.

Totuşi, grupul de la care credinţa penticostală s-a răspândit în toată România a apărut în 1922, în localitatea Păuliş, din judeţul Arad. Promotorii acestui grup au fost soţii Gheorghe şi Persida Bradin, care au aflat despre credinţa penticostală de la români imigraţi în SUA şi care au ţinut legătura cu Pavel Budean, evanghelist p. din SUA, de origine română.

În 1924, Pavel Budean vine în România şi oficiază primul botez p. în apă, la 16 octombrie, zi în care sunt botezate 16 persoane. Totodată, pe la sfârşitul anului 1924, este depusă la Ministerul Cultelor prima cerere de recunoaştere sub denumirea de Cultul Baptist-Penticostal, fiind semnată de cei 50 de credincioşi majori existenţi. Răspunsul negativ dat de Ministerul Cultelor, prin Decizia nr. 5734/29 ianuarie 1925, este primul document oficial în care se vorbeşte despre existenţa p. în România. În mod paradoxal, prin publicarea ei în presa vremii, decizia a contribuit foarte mult la propagarea credinţei penticostale în toată ţara. După publicarea acestui document, Gheorghe Bradin a primit multe scrisori şi chiar vizite din partea unor persoane necunoscute de el, care erau interesate de noua credinţă.

Deoarece următoarele cereri adresate Ministerului Cultelor au avut parte de acelaşi răspuns, în contextul în care în estul ţării, zona Galaţi – Brăila, a apărut un număr însemnat de credincioşi, s-a încercat o nouă strategie pentru obţinerea recunoaşterii din partea statului. Aceasta consta în înfiinţarea unei asociaţii care să aibă altă denumire, din care era exclus termenul p., o altă conducere, necunoscută ministerului, şi un alt centru. În cazul în care această nouă asociaţie ar fi fost recunoscută, celelalte biserici penticostale din ţară ar fi urmat să adere la ea. Astfel, în 1929 a fost depusă o nouă cerere de recunoaştere sub denumirea de „Biserica lui Dumnezeu Apostolică”, cu sediul central în Brăiliţa, o periferie a Brăilei. Răspunsul autorităţilor a fost evaziv, iar în 1930 Ministerul Cultelor, descoperind că „apostolicii” sunt de fapt p. după cum rezultă din Ordinul nr. 93114/1930, a dispus închiderea caselor de rugăciune p.

În perioada interbelică, p. au fost intens persecutaţi de autorităţi, fiind bătuţi crunt de jandarmi, ori de câte ori erau surprinşi adunându-se la rugăciune. Învinuirile care li se aduceau erau că sunt bolşevici sub acoperire sau că reprezintă o încercare străină de a dizolva naţiunea română. În această perioadă au existat şi martiri. În 1927, Partenie Pera, din Lipova, jud. Arad, a decedat după cinci săptămâni de suferinţe, în urma unei bătăi cu lanţul la tălpi, primite de la jandarmi. Cristian Gavrilă din Bilca, jud. Suceava, a murit tot în urma unei bătăi primite de la reprezentanţii autorităţilor în 1935. Revista „Cuvântul Adevărului” din martie 1937 menţionează că un credincios p. întemniţat, al cărui nume nu este menţionat, a murit în decembrie 1936.

Datorită înăspririi persecuţiei, începând cu anul 1938, s-a realizat un compromis, prin faptul că p. au aderat la Asociaţia Independentă Baptistă, iar mai târziu la Uniunea Baptistă din România, organizaţii recunoscute de stat. Totuşi, mulţi credincioşi p. nu au acceptat această unire, fiindcă vedeau în ea o lepădare de credinţă.

În perioada regimului antonescian, chiar şi situaţia celorlalte culte evanghelice, recunoscute de statul român, baptişti, adventişti şi creştini după Evanghelie, avea să se înrăutăţească. Astfel, în decembrie 1942 a apărut Decretul-Lege nr. 927, semnat de mareşalul Ion Antonescu şi de Ion Petrovici, ministrul Cultelor, prin care cele trei confesiuni evanghelice erau desfiinţate, sub motiv că, prin legăturile lor cu Anglia şi SUA, ele contribuiau la dizolvarea unităţii naţionale a românilor. Cu acest prilej, s-a dispus deportarea în Transnistria a credincioşilor aparţinători acestor culte, fapt care nu a mai avut loc, deoarece spre sfârşitul anului 1942 armatele române şi germane din Rusia erau în defensivă. Totuşi, mulţi p., împreună cu alţi evanghelici, au fost condamnaţi în această perioadă la câte 25 de ani de închisoare. Voicu Rusin din com. Lascăr Catargiu, azi Schela, jud. Galaţi, moare în 1944, deoarece închisoarea unde era întemniţat pentru credinţă a fost lovită de o grenadă.

Persecuţiile au durat până în 1945, când p. din România se reorganizează, formându-se trei asociaţii care au primit recunoaştere provizorie din partea statului:

1. Biserica lui Dumnezeu Apostolică Penticostală, care constituia curentul principal;

2. un grup care purta acelaşi nume, la care se adăuga şi cel de Creştini Botezaţi cu Duhul Sfânt; aceştia se desprinseseră de curentul principal în 1931, diferenţa majoră fiind nepracticarea actului spălării picioarelor la Cina Domnului;

3. „Ucenicii Domnului Isus", grup care a apărut înainte de-Al Doilea Război Mondial, incluzând majoritatea credincioşilor din Bucureşti şi împrejurimi. Chiar şi în această perioadă de criză pentru penticostalismul românesc, numărul credincioşilor s-a dublat. Astfel, dacă în 1938 în România erau 7 270 p., în 1945, după ieşirea din Cultul Baptist, numărul se ridica la circa

15 000, iar în 1950, la aproximativ 32 000.

Deoarece statul comunist era dispus să accepte numai un singur cult p., cele trei grupări s-au unit în prima parte a anului 1950, iar la 14 noiembrie 1950 a fost recunoscut prin decret Cultul Penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România. Odată cu recunoaşterea, Ministerul Cultelor a susţinut federalizarea cultelor evanghelice, după model sovietic, pentru a le putea urmări şi influenţa mai uşor. Astfel, se formează Federaţia Cultelor Evanghelice, din care făceau parte cele patru culte evanghelice recunoscute: p., baptist, creştin după Evanghelie şi adventist. Realizarea unirii nu a fost uşoară, din cauza pluralismului care caracterizase mişcarea p. până la acel moment, nu doar în România, ci şi în alte ţări.

O altă condiţie a recunoaşterii era şi crearea unui statut de organizare şi funcţionare pe placul comuniştilor. Drept urmare, din statutul anterior a fost eliminată însăşi referirea la scopul Bisericii Penticostale: „Să propovăduiască Evanghelia, să înveţe şi să cultive în viaţa membrilor ei morala creştină în cea mai apropiată poziţie de Evanghelia Domnului Isus Hristos, precum şi de învăţăturile lăsate în scris de Sfinţii Apostoli. Coloseni 1:28". Se mai fac şi alte ajustări, prin eliminarea referirilor la şcoala duminicală şi la serviciile divine de peste săptămână şi prin introducerea precizării că serviciile divine vor avea loc duminica şi la sărbătorile legale. Demnă de remarcat este şi precizarea din primul articol al noului statut, potrivit căruia Cultul Penticostal se angajează că nu va avea legături de colaborare cu nicio organizaţie din străinătate, în condiţiile în care art. 41 din Decretul nr. 177/1948 privind regimul general al cultelor, care reglementa această relaţie, prevedea limitarea legăturilor internaţionale la cadrul religios.

Noul statut introduce o formă de organizare centralizată, astfel că numărul filialelor cultului este redus de la 17, cât avea gruparea p. principală înainte de unire, la cinci (art. 10). Mai târziu, numărul filialelor va fi redus la trei. Prin desfiinţarea filialelor Cluj şi Bucureşti,

au mai rămas filialele Arad, care se întindea până la Constanţa, Oradea, respectiv Suceava. Adunarea generală a cultului era compusă din doar 45 de delegaţi numiţi de filiale (art. 17), care alegeau dintre ei un Consiliu Bisericesc format din 15 persoane (art. 20).

Cultul P. a primit recunoaştere din partea statului prin prevederile Constituţiei din 1948 (art. 27); 1952 (art. 84); 1965 (art. 30) şi Decretul nr. 177/1948 pentru regimul general al cultelor religioase din România care garanta libertatea religioasă. În acelaşi timp activitatea Cultului P. s-a desfăşurat pe toată perioada regimului comunist sub controlul, de multe ori abuziv, al aşa-numiţilor împuterniciţi de culte din cadrul Ministerului Cultelor, transformat ulterior în Departament al Cultelor. Astfel, nimeni nu putea fi botezat în apă fără acordul împuternicitului de Culte, acest act fiind interzis de regulă persoanelor care nu erau născute în familii de credincioşi p. De asemenea, trebuiau obţinute aprobări pentru serviciile de căsătorie. Nimeni nu putea fi pastor sau student al seminarului teologic, după aprobarea înfiinţării acestuia în 1976, fără aprobarea Departamentului Cultelor. Legitimaţiile de pastor erau emise numai cu avizul Departamentului, iar împuterniciţii de culte controlau activitatea financiară a bisericilor.

Deşi aprobase recunoaşterea Cultului P. în 1950, Ministerul Cultelor a continuat să aibă obiecţii serioase cu privire la Mărturisirea de credinţă, încercând să elimine din text referirile la botezul în Duhul Sfânt, la darurile Duhului Sfânt, la vindecări divine, la slujbele duhovniceşti în comunitate, la post etc. Cultul P. fiind considerat cel mai „mistic" dintre cultele evanghelice, s-a încercat temperarea manifestărilor harismatice prin influenţarea pastorilor, prin cenzurarea publicaţiilor şi prin unele articole de presă calomnioase.

După mai mult de cinci ani de la interzicerea tipăririi revistei „Vestitorul Evangheliei", în 1953 s-a obţinut aprobarea pentru publicarea „Buletinului Cultului Penticostal". Revista trebuia să conţină articole elogioase la adresa regimului comunist cu ocazia unor sărbători, precum 1 Mai, 23 August, Luna prieteniei româno-sovietice, Ziua republicii, Unirea principatelor române, iar mai târziu ziua de naştere a lui Nicolae Ceauşescu. Consecinţa a fost că niciun număr din „Buletinul Cultului Penticostal" nu a scăpat neafectat de propaganda comunistă, deoarece alinierea la ideologia de stat era o condiţie pentru a trece de cenzură. Publicarea fiecărui număr de revistă religioasă se putea face doar cu acordul Departamentului Cultelor, tot aici fiind aprobat şi tirajul. Cenzura era aplicată la Direcţia Generală a Presei şi Tipăriturilor care trebuia să-şi dea acordul pentru difuzarea materialelor publicate. Când, în octombrie 1953, un pasaj din articolul de pe prima pagină a „Buletinului Cultului Penticostal" nu a corespuns exigenţelor ideologice, autorităţile au dispus distrugerea integrală a tirajului revistei din luna respectivă şi retipărirea ei cu modificările de rigoare.

Din perspectiva amestecului Securităţii în problemele interne ale cultului, anii 1955-1964 au fost cei mai grei. Astfel, prin implicarea împuterniciţilor de culte, la al doilea congres al cultului, ţinut la Bucureşti în 1-2 iunie 1956, delegaţii au fost manipulaţi pentru a renunţa la alegerea în funcţii de conducere a unor persoane considerate de autorităţi ca indezirabile. Pe această listă se aflau Alexie Vamvu, Trandafir Şandru, Pantelimon Cojocariu şi Dumitru Zamfir. Peste doi ani, Alexie Vamvu şi Trandafir Şandru aveau să fie demişi din funcţiile de pastori. Ulterior, atât ei, cât şi Cristian Vasile Roske aveau să-şi piardă statutul de membri ai bisericilor din care făceau parte.

Începând cu primii ani ai deceniului al şaptelea, statul a luat o serie de măsuri energice împotriva confesiunilor neoprotestante, urmărind reducerea ratei de creştere numerică a acestora. Astfel, statul comunist a impus aşa-numita „arondare a bisericilor", adică retragerea autorizaţiei de funcţionare pentru unele comunităţi p. mai mici, membrii acestora fiind transferaţi unor biserici mai mari, supraaglomerate şi aflate la distanţe mari. De asemenea, s-a trecut la „reglementarea serviciilor religioase", care puteau fi oficiate numai sâmbătă seara, după ora 18, şi duminica, până la ora 14. O altă acţiune a fost „simplificarea serviciilor religioase" prin desfiinţarea orchestrelor, a fanfarelor şi chiar a corurilor.

În această perioadă, prin atragerea la o relaţie de colaborare cu Securitatea a unor pastori sau a unor membri p., s-a încercat chiar destrămarea cultului. Monitorizarea activităţii p. de către Securitate, prin folosirea unor agenturi, a fost permanentă. Regimul comunist a acordat o atenţie deosebită supravegherii activităţii p., deoarece ei reprezentau cultul cu rata de creştere numerică cea mai mare, de două şi chiar de trei ori mai mare decât a altor culte evanghelice. Astfel, credincioşii p. care deţineau funcţii de răspundere în diferite întreprinderi au fost marginalizaţi, fiind bănuiţi că sunt agenţi ai Occidentului. În mod special, regimul a căutat îngrădirea ascensiunii sociale a persoanelor cu studii superioare care îşi declarau apartenenţa la Cultul P.

Dacă perioada 1964-1970 a fost mai relaxată, după aceea sistemul comunist a devenit tot mai rigid. În anii 1970-1980, pe fondul creşterii rapide a numărului de credincioşi p., autorizaţiile de funcţionare a bisericilor se primeau tot mai greu, iar unele biserici au fost demolate, cum sunt cazurile bisericilor din Câmpia Turzii, Bistriţa şi chiar biserica de pe strada Crângaşi din Bucureşti, al cărei pastor, în vremea respectivă, era chiar preşedintele Cultului P., Pavel Bochian. Motivul invocat avea legătură cu existenţa unor proiecte de „sistematizare” a oraşelor.

Mulţi lideri p. au fost persecutaţi şi chiar întemniţaţi pentru propagandă religioasă, activităţi clandestine şi trafic de biblii şi alte publicaţii religioase. Ioan Jiloveanu a decedat în urma unei bătăi primite de la agenţii Securităţii în 1948. În 1959, Pavel Ciuci din Picleu, foarte cunoscut printre credincioşi datorită harismelor care se manifestau prin el, a fost condamnat la şase ani de închisoare, datorită activităţii sale ca p. disident. Eugen Bodor a fost condamnat la finele anului 1961 la cinci ani închisoare corecţională, trei ani interdicţie corecţională şi confiscarea totală a averii, deoarece a redactat scrierea Studiu biblic despre darurile Duhului Sfânt, pe care a multiplicat-o în zece exemplare. Constantin Caraman a fost condamnat în 1963, împreună cu Vasile Gaşpar la patru, respectiv trei ani de închisoare şi confiscarea averii, fiindcă au fost surprinşi în timpul unei adunări clandestine organizate la locuinţa lui Nicolae Tudorache. Constantin Caraman, Constantin Tarnavschi, Victor Răscol şi Cornel Mihai au fost reţinuţi şi anchetaţi timp de patru luni între 23 octombrie 1971 şi 24 februarie 1972 din cauza implicării avute în legătură cu un studiu biblic clandestin organizat la Buşteni în vara anului 1970 şi cu traficul clandestin de literatură creştină. Muzicianul şi compozitorul de muzică creştină, Iacob Alecu din Sibiu a fost condamnat în 1972 la opt ani de închisoare în urma protestelor sale împotriva lipsei de libertate din România. Vasile Răscol a fost arestat în vara anului 1974 deoarece a fost descoperit în timp ce efectua cu autoturismul personal un transport clandestin de biblii. A fost condamnat la doi ani de închisoare, iar autoturismul a fost confiscat. Constantin Caraman a fost reţinut din nou la 3 aprilie 1977, împreună cu baptiştii Iosif Ţon, Pavel Nicolescu, Radu Dumitrescu, Aurelian Popescu, şi creştinul după Evanghelie, Silviu Cioată. Ei semnaseră protestul intitulat Cultele neoprotestante şi drepturile omului în România. Datorită presiunii exercitate de Occident, la scurt timp, cei şase semnatari au fost eliberaţi. Viorel Lăcătuş, Ioan Samu şi Francisc Paris, din Mediaş, au fost condamnaţi la 6 noiembrie 1978 la câte şase luni de închisoare deoarece au participat la servicii religioase în comunităţile de p. din Lugoj şi Timişoara. Ioan Toader din Ploieşti a fost condamnat în 1981 la cinci ani de detenţie pentru că a distribuit în mod clandestin biblii şi literatură creştină.

O altă caracteristică a activităţii p. din perioada comunistă a fost apariţia grupărilor disidente, ivite nu doar din cauza unirii de către statul comunist a celor trei grupări penticostale existente după al Doilea Război Mondial, ci şi pe fondul îngrădirii manifestărilor harismatice de către Securitate şi Departamentul Cultelor. În general, disidenţa era o modalitate de protest împotriva compromisului dintre confesiunea penticostală instituţionalizată şi statul comunist. Uneori grupurile disidente, care minimalizau importanţa

studiului biblic şi supraestimau importanţa lucrării profetice, au ajuns sub influenţa unor prooroci falşi, care promovau teorii aberante.

Unele grupuri p. disidente aveau anumite caracteristici comune, cum este cazul p. de ziua a şaptea, care respectau Sabatul, ori al „penticostalilor negri", care evitau hainele colorate, purtând doar îmbrăcăminte de culoare neagră sau culori închise. Alte grupuri au încercat să se organizeze şi chiar să obţină recunoaştere din partea statului sub nume precum „Comunitatea Apostolică Universală", „Biserica Apostolică Universală Primară" şi „Fiii Domnului". Securitatea încadra aceste grupuri în categoria secte ilegale numindu-i pe toţi „penticostali disidenţi".

Cea mai eficientă modalitate de a ajuta spiritual comunitatea p. în contextul regimului comunist a fost semiclandestinitatea. Astfel, persoane care activau în biserici p. oficiale organizau întâlniri clandestine de studiu biblic sau rugăciune, se implicau în transportul de literatură creştină, oficiau acte de cult clandestine etc.. Printre cei mai importanţi organizatori ai activităţii p. semiclandestine s-au numărat Constantin Caraman, Vasile Şandor, Vasile Gaşpar şi Ioan Mihalaş care în 1964 au fost instruiţi în acest scop de pastorul luteran Richard Wurmbrand.

Creşterea numărului de membri ai Cultului P. a fost constantă. Dacă în 1950 în România existau aproximativ 30 000 de credincioşi p., în 1989 numărul acestora depăşeşte cifra de 250 000 de persoane, membri în aproximativ 1 100 de biserici dintre care numai 800 aveau autorizaţie, 300 fiind clandestine. La recensământul din 1992 în România au fost înregistraţi 220 033 p., numărul lor crescând, în 2002, la 330 486, ajungând în 2011 la 362 314.

De la recunoaşterea Cultului P. de către stat, acesta a fost condus de patru preşedinţi: Gheorghe Bradin (1950-1962), Pavel Bochian (1962-1990), Emil Bulgăr (1990-1994). În 1994, la al V-lea congres al cultului, a fost ales preşedinte Pavel Riviş-Tipei.

Sursa: Ciprian Bălăban, „Penticostal", în Octavian Roske (coord.), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea*, vol. III, *P-R*, Editura Institutul National pentru Studiul Totalitarismului, București, 2016, pp. 156-164